

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
Орій ОСТАПЕЦЬ/
« 15 » **листопада** 2024 року



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	012 Дошкільна освіта
Освітня програма	Дошкільна освіта
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	Українська

Ужгород 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «**Основи загальної психології**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **012 Дошкільна освіта** освітньої програми «**Дошкільна освіта**».

Розробники: Козубовська Ірина Василівна професор, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

протокол № 15 від «27» червня 2024 р.

Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи


(підпис)

/Оксана ПОВІДАЙЧИК/
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 8 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії факультету суспільних наук


(підпис)

/Олена ПОПАДИЧ/
(прізвище та ініціали)

© Козубовська І.В., 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 7	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 210	1	1
Кількість модулів – 4	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; 3 самостійної роботи студента – 4; 3	1-2	1-2
	Лекції:	
	50	16
	Практичні (семінарські):	
	54	14
Форма підсумкового контролю: залік, іспит	Лабораторні:	
	-	-
	Самостійна робота:	
	106	180

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Основи загальної психології**» є висвітлення найбільш загальних закономірностей, механізмів виникнення, функціонування і розвитку психіки.

Завдання дисципліни – формування у студентів наукових поглядів щодо психічної діяльності, умов становлення і розвитку особистості, особливостей її темпераменту, характеру, здібностей, перебігу психічних процесів, станів, розвиток умінь і навичок правильно і науково обґрунтовано пояснювати психологічні факти, певні прояви поведінки особистості, зокрема дітей дошкільного віку, і використовувати результати в організації професійної педагогічної діяльності

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральної компетентності (ІК). Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальних компетентностей:

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальних (фахових) компетентностей:

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага, толерантність).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, полікультурне середовище, властивості предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.

КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, в тому числі представників інших національностей, попередження та протидії булінгу.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами, в тому числі міжкультурної взаємодії.

КС-21. Здатність працювати з проблемними дітьми, в тому числі з внутрішньо переміщеними.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Дошкільна освіта», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами, дітей – представників етнічних меншин.	ПРН 3
Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 4
Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових, індивідуальних, етнічних особливостей і можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.	ПРН 7
Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.	ПРН 17
Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.	ПРН 19

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Основи загальної психології»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Усвідомлювати природу і знати вікові особливості дітей (раннього, молодшого, середнього і старшого дошкільного віку) з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей (інтелектуальна, творча обдарованість, обдарованість у сфері академічних досягнень, у сфері спілкування) індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами, дітей – представників етнічних меншин. Вміти використовувати ці знання в практичній діяльності.	ПРН 3
Визначати особливості провідної – ігрової діяльності (творчі ігри, режисерські ігри, дидактичні ігри) та інших видів діяльності (трудова, навчальна) дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку. Розуміти перехід від предметної до рольової гри як показник нормального розвитку дитини.	ПРН 4
Правильно планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових (ранній, молодший, середній, старший дошкільний вік), індивідуальних особливостей (темперамент, характер, здібності, емоційно-вольові якості), етнічних особливостей і можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.	ПРН 7
Забезпечувати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками. Знати основні види спілкування, засоби спілкування, фактори, які впливають на успіх спілкування, стилі спілкування і ефективно використовувати їх у міжособистісній взаємодії. Знати психологічні бар'єри спілкування	ПРН 17

(емоційний, інтелектуальний, моральний, естетичний та ін.) і уникати їх.	
Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини. Використовувати при цьому методи психологічного дослідження (спостереження, експеримент, бесіда, аналіз результатів діяльності та ін.).	ПРН 19

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: усне та письмове опитування, тестовий контроль, презентація самопідготовки, індивідуального наукового проекту.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за:

- національною диференційованою шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно);
- 100-бальною шкалою;
- шкалою ЄКТС (А, В, С, D, E, F, FX).

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: поточний (самостійна робота),

Форма модульного контролю: модульний (індивідуальна робота, модульна контрольна робота);

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	50	100
20	15	15		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	50	100
20	10	20		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 3)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	50	100
20	15	15		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 4)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	50	100
8	8	8	8	8	10		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	4	30	7	30	4	30	12	30
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	10	1	10	1	10	1	10
Виконання індивідуальних завдань	1	10	1	10	1	10	1	10
Модульна контрольна Робота	1	50	1	50	1	50	1	50
Разом	7	100	10	100	7	100	15	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після виконання програми змістового модуля у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді виконання письмових завдань репродуктивного й творчого характеру, який оцінюється від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

50 балів (оцінка «відмінно») – студент виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі і виявив при цьому:

- глибокі та повні знання матеріалу дисципліни;
- вільне володіння науковою термінологією;
- творчу самостійність;
- високу культуру оформлення знань та відповідний рівень умінь і навичок.

40 балів (оцінка «добре») – студент виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі, вичерпно реалізував усі питання, виявив творчу самостійність, добре орієнтується в сучасних проблемах основ педагогіки, продемонстрував високу культуру оформлення знань, належний рівень умінь та навичок, але в роботі наявні окремі несуттєві помилки. Ставиться за виконання 75 % усіх завдань.

30 балів (оцінка «задовільно») – студент виявив задовільні знання матеріалу, але допустив при цьому окремі грубі фактичні помилки та неточності, а культура оформлення знань та рівень його умінь і навичок ще недостатні. Правильно виконано більше 50% запропонованих завдань

20 балів (оцінка «незадовільно») – студент не виявив достатніх фахових знань з предмета, не досяг реалізації завдання через загальну слабку орієнтацію в програмовому матеріалі, а культура його мовлення й оформлення знань незадовільні. Завдань виконано менше від 50 %.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповіді на практичних заняттях – максимум 2 бали, мінімум – 0. Загалом: 4 теми x 2 = 8 балів;

Самостійна робота:

- написання творчої роботи – макс. 10 балів, мінім. – 3;
- написання доповіді – 5 балів; аналіз педагогічної ситуації – 5 балів.

Тести під час лекційних занять: 7 x 2 = 14;

Індивідуальні завдання (написання реферату) – 8 балів.

Підсумкова модульна робота (письмова) – 50 балів.

Якщо впродовж семестру не виконувалася вчасно поточна навчальна програма, не

зарахована контрольна робота, а також за результатами двох модулів та інших навчальних форм кількість балів менша 50 %, тобто до 50 балів, – студент не допускається до заліку.

Відповідно до набраної кількості балів (обов'язково – виконання і зарахування контрольної роботи) успішність студентів оцінюється таким чином:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1 Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Психологія як наука про розвиток і функціонування психіки

Тема 1. Предмет і завдання загальної психології.

Становлення психології як науки. Напрями наукової психології у Західній Європі й США: психоаналіз, біхевіоризм, гештальтпсихологія, когнітивна психологія, гуманістична психологія. Галузі сучасної психології. Розвиток психології. Основні завдання психології на сучасному етапі. Предмет психології. Мозок і психіка. Рефлекторний характер психіки. Будова нервової системи. Основні процеси і закони вищої нервової діяльності. Іррадіація, концентрація і взаємна індукція нервових процесів збудження і гальмування. Умовні й безумовні рефлекси та інстинкти. Динамічний стереотип. Перша та друга сигнальні системи. Локалізація психічних функцій у корі головного мозку.

Тема 2. Методологічні принципи і методи вивчення психіки.

Методологічна основа вивчення психіки: принципи детермінізму, єдності свідомості та діяльності, розвитку, системності, випереджального відображення тощо. Основні групи методів психології. Організаційні методи: порівняльне, лонгітюдне, комплексне дослідження.

Емпіричні методи: спостереження і самоспостереження, експеримент (лабораторний, природний, констатуючий і формуючий), психодіагностика (тести, опитувальники, анкети, інтерв'ю, соціометрія), аналіз продуктів діяльності. Методи обробки даних: кількісний (статистичний) і якісний аналіз. Методи корекції: груповий тренінг і аутотренінг, психотерапія. Етапи психологічного дослідження: підготовчий, власне експериментальний, кількісної обробки даних, інтерпретації отриманих даних.

Тема 3. Розвиток психіки і свідомості.

Теоретичні підходи до проблеми виникнення психіки. Виникнення психіки як результат еволюції нервової системи. Умови розвитку психіки. Розвиток психіки у філогенезі. Особливості й форми прояву психіки в поведінці: інстинкти, навички, інтелектуальна поведінка. Спілкування і “мова” тварин. Умови переходу до вищої форми відображення — людської свідомості. Роль праці

та спілкування у виникненні свідомості. Суть відмінностей психіки тварин і людини. Свідомість і мовлення. Свідомість і несвідоме.

Модуль 2. Особистість у діяльності і спілкуванні.

Тема 4. Особистість.

Поняття про особистість у психології. Співвідношення понять “людина”, “індивід”, “особистість”, “індивідуальність”. Структура особистості. Біологічне і соціальне в структурі особистості. Мотиваційна сфера особистості. Потреби як джерело активності особистості. Мотиви. Види мотивів. Потяги й схильності. Інтереси. Переконавання і світогляд. Установка особистості. Ціннісні орієнтації особистості як змістова характеристика мотиваційної сфери особистості. Спрямованість особистості. Форми прояву спрямованості. Самосвідомість особистості. Образ “Я” як установка особистості. Самооцінка та її роль у становленні самосвідомості особистості. Рівень домагань. Формування особистості. Рушійні сили розвитку особистості. Формування особистості як процес і результат її розвитку. Формування особистості як цілеспрямоване виховання. Формування особистості дошкільника в групі. Група і колектив. Методи вивчення міжособистісних взаємовідносин у групі. Проблемні діти. Діти з особливими потребами. Інклюзія.

Тема 5. Діяльність.

Поняття про діяльність. Діяльність та імпульсивна поведінка. Діяльність як зовнішня (фізична) і внутрішня (психічна) активність. Роль діяльності в становленні особистості. Структура діяльності людини: мета, мотиви, дії. Дія як процес, спрямований на досягнення поставленої мети. Види дій. Інтеріоризація й екстеріоризація дій. Опанування діяльністю. Навички і вміння. Етапи і чинники продуктивності формування навичок. Взаємодія навичок. Перенесення й інтерференція навичок. Уміння як використання знань і навичок для досягнення мети діяльності. Навички як дія, виконання якої стало потребою. Звички. Формування діяльності. Основні види діяльності (праця, навчання, гра) та їх психологічна характеристика. Предметна і сюжетно-рольова гра як показники психічного розвитку дитини. Основні види діяльності дошкільника.

Тема 6. Спілкування.

Поняття “спілкування”. Функції спілкування. Взаємозв’язок спілкування та діяльності. Структура спілкування. Спілкування як обмін інформацією. Вербальна і невербальна комунікації. Мовлення як процес спілкування людей за допомогою мови. Спілкування як міжособистісна взаємодія. Роль і рольові очікування у процесі спілкування. Спілкування як сприймання і розуміння людьми одне одного. Причинна інтерпретація поведінки іншої людини. Ефекти “ореола” і стереотипізації у сприйнятті іншої людини. Спілкування людей у групах. Бар’єри спілкування. Особливості спілкування у дошкільному віці.

Модуль 3. Індивідуально-психологічні властивості особистості .

Тема 7. Темперамент.

Поняття про темперамент. Теорії темпераменту. Тип вищої нервової діяльності та темперамент. Типи темпераменту. Прояв темпераменту у поведінці і навчальній діяльності. Темперамент й індивідуальний стиль діяльності.

Тема 8. Характер.

Поняття про характер. Темперамент і характер. Характер та індивідуальність людини. Структура характеру. Індивідуальне і типове в характері. Риси характеру і становлення особистості. Акцентуації характеру. Методи вивчення характеру. Виразні ознаки характеру. Вчинки і дії. Проблема взаємозв’язку характеру і поведінки людини. Формування характеру. Формування характеру у дошкільному віці.

Тема 9. Здібності.

Поняття про здібності. Задатки і здібності. Здібності та діяльність. Види здібностей. Загальні й спеціальні здібності. Педагогічні здібності. Рівні розвитку здібностей. Обдарованість. Талант. Геніальність. Умови розвитку здібностей: активність, навчання і виховання. Методи визначення здібностей. Формування здібностей. Роль інтересів і схильностей у формуванні здібностей. Спеціальні здібності і проблема їх розвитку. Розвиток здібностей у дошкільному віці.

Модуль 4. Психічні процеси і стани.

Тема 10. Увага

Поняття про увагу. Фізіологічні основи уваги. Механізми мозкової діяльності, що забезпечують зосередження на об'єкті. Домінанта (А. Ухтомський). Орієнтовна діяльність і увага. Характеристики уваги: стійкість, переключення, розподіл, обсяг. Види уваги: мимовільна, довільна, післядовільна. Форми уваги (внутрішня, зовнішня). Взаємозв'язок якостей уваги і властивостей нервової системи. Умови привертання уваги. Підтримка уваги у процесі діяльності. Методи вивчення уваги. Особливості уваги дошкільника.

Тема 11. Відчуття і сприймання

Поняття “відчуття” і “сприймання”. Рефлекторна природа відчуттів. Рецептори й аналізатори. Види відчуттів. Загальні властивості відчуттів: якість, інтенсивність, тривалість, просторова локалізація подразників. Поріг чутливості та його вимір. Розвиток і вдосконалення відчуттів. Компенсаційний ефект. Сприймання як перцептивна діяльність суб'єкта. Характеристики сприймання: предметність, цілісність, структурність, константність, осмисленість. Залежність сприймання від попереднього досвіду і характеру діяльності. Фігура і фон сприймання. Сприймання простору і часу. Зорові ілюзії. Удосконалення сприймання. Спостереження як цілеспрямоване сприймання. Особливості сприймання дошкільника.

Тема 12. Пам'ять

Поняття про пам'ять. Фізіологічні основи пам'яті. Види пам'яті. Генетична і прижиттєва пам'ять. Класифікація пам'яті: за модальністю (наочно-образна, рухова, емоційна, словесно-логічна), тривалістю зберігання (миттєва, короткочасна, проміжна, довгострокова), цілями діяльності (мимовільна, довільна).

Процеси пам'яті. Запам'ятовування: мимовільне і довільне, механічне і логічне. Відтворення. Забування. Умови і прийоми підвищення ефективності пам'яті. Види пам'яті. Методи вивчення пам'яті. Особливості пам'яті дошкільника.

Тема 13. Мислення і мовлення

Поняття про мислення. Мислення і чуттєве пізнання. Операції мислення: порівняння, аналіз, синтез, абстракція, конкретизація, узагальнення. Форми мислення: поняття, судження, умовивід. Класифікація видів мислення: за формою (предметно-дійове, наочно-образне, словесно-логічне), характером розв'язаних задач (теоретичне, практичне), ступенем новизни й оригінальності (репродуктивне, творче). Індивідуальні особливості мислення: глибина, самостійність, широта, гнучкість, швидкість, креативність. Мислення і мовлення. Мислення як процес розв'язання завдань. Засоби активізації розумової діяльності людини. Методи вивчення мислення. Зв'язок мислення і мовлення. Особливості мислення і мовлення дошкільника.

Тема 14. Уява

Поняття про уяву. Випереджальне відображення у процесі уяви. Види уяви: мимовільна і довільна, репродуктивна і творча. Фантазія, марення, мрії. Фізіологічні основи уяви. Засоби і прийоми створення нових образів: типізація і гіперболізація, аглютинація, схематизація. Методи вивчення уяви. Уява і творча діяльність. Особливості уяви у дошкільному віці.

Тема 15. Емоційно-вольова сфера особистості: почуття, воля

Поняття про почуття. Функції почуттів. Фізіологічні основи почуттів. Форми переживання почуттів. Емоції. Класифікація емоцій. Емоційні (психічні) стани. Афекти. Настрій. Емоційний стрес, тривожність. Фрустрація. Пристрасть. Емоційні властивості особистості. Соціальна обумовленість людських почуттів. Вищі почуття: моральні, інтелектуальні, естетичні, прагматичні. Методи вивчення емоційної сфери людини. Можливості саморегуляції емоцій.

Поняття про волю. Функції волі. Воля як саморегуляція діяльності. Прояви волі. Потяги і бажання. Прагнення особистості. Вольові якості. Простий і складний вольовий акт. Структура складного вольового акту. Ухвалення рішення і його реалізація. Локус контролю. Взаємозв'язок мотивів і волі. Свобода волі. Можливості самовиховання волі. Особливості емоційно-вольової сфери дошкільника.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 210					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1. Психологія як наука про розвиток і функціонування психіки						
Тема 1. Предмет і завдання загальної психології.	17	6	4			7
Тема 2. Методологічні принципи і методи вивчення психіки.	13	4	2			7
Тема 3. Розвиток психіки і свідомості.	10	2	2			6
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	40	12	8			20
Модуль 2. Особистість у діяльності і спілкуванні.						
Тема 4. Особистість.	19	6	6			7
Тема 5. Діяльність.	10	2	2			6
Тема 6. Спілкування.	17	4	6			7
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	46	12	14			20
Модуль 3. Індивідуально-психологічні властивості особистості.						
Тема 7. Темперамент.	13	2	4			7
Тема 8. Характер.	11	2	2			7
Тема 9. Здібності.	10	2	2			6
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	34	6	8			20
Разом за I семестр	120	30	30			60
2-й семестр						
Модуль 4. Психічні процеси і стани						
Тема 10. Увага	13	2	4			7
Тема 11. Відчуття і сприймання	16	4	4			8
Тема 12. Пам'ять	13	2	4			7
Тема 13. Мислення	16	4	4			8
Тема 14. Уява	12	2	2			8
Тема 15. Емоційно-вольова сфера особистості: почуття, воля	20	6	6			8
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	90	20	24			46
Разом за II семестр	90	20	24			46
Разом за рік	210	50	54			106

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 210					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1. Психологія як наука про розвиток і функціонування психіки						
Тема 1. Предмет і завдання загальної психології.	15	2	1			12
Тема 2. Методологічні принципи і методи вивчення психіки.	14	1	1			12
Тема 3. Розвиток психіки і свідомості.	14	1	1			12
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	43	4	3			36
Модуль 2. Особистість у діяльності і спілкуванні.						
Тема 4. Особистість.	13	1	1			11
Тема 5. Діяльність.	12,5	1	0,5			11
Тема 6. Спілкування.	12,5	1	0,5			11
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	38	3	2			33
Модуль 3. Індивідуально-психологічні властивості особистості.						
Тема 7. Темперамент.	14	1	1			11
Тема 8. Характер.	14	1	1			11
Тема 9. Здібності.	14	1	1			11
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	39	3	3			33
Разом за семестр	120	10	8			102
2-й семестр						
Модуль 4. Психічні процеси і стани						
Тема 10. Увага	15	1	1			13
Тема 11. Відчуття і сприймання	15	1	1			13
Тема 12. Пам'ять	15	1	1			13
Тема 13. Мислення	15	1	1			13
Тема 14. Уява	15	1	1			13
Тема 15. Емоційно-вольова сфера особистості: почуття, воля	15	1	1			13
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	90	6	6			78
Разом за семестр	90	6	6			78
Разом	210	16	14			180

5.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна	Заочна
1	Предмет і завдання загальної психології.	4	1
2	Методологічні принципи і методи вивчення психіки.	2	1
3	Розвиток психіки і свідомості.	2	0,5
4	Особистість.	6	1
5	Діяльність.	2	0,5
6	Спілкування.	6	1
7	Темперамент.	4	1
8	Характер.	2	1
9	Здібності.	2	1
10	Увага	4	1
11	Відчуття і сприймання	4	1
12	Пам'ять	4	1
13	Мислення. Мовлення	4	1
14	Уява	2	1
15	Емоційно-вольова сфера особистості:	6	1
Разом		54	14

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна	Заочна
1	Психологічні засади педагогічного спілкування.	10	17
2	Психологічні засади виховання дошкільника в полікультурному просторі.	10	17
3	Міжкультурна компетентність як важлива складова професійної компетентності вихователя ЗДО.	10	17
4	Психологічні знання в роботі вихователя ЗДО.	10	17
5	Особливості дезадаптації дитини в дошкільному віці.	10	17
6	Акцентуації характеру.	10	17
7	Відчуття і сприймання дітей з обмеженими можливостями.	10	17
8	Врахування індивідуально-психологічних властивостей дошкільника в навчально-виховній роботі.	10	17
9	Доцільність і можливості інклюзії в дошкільних закладах.	10	17
10	Наукові дослідження в галузі психології дітей дошкільного віку.	10	17
11	Досягнення зарубіжної психологічної науки у вивченні особливостей освітнього процесу в ЗДО.	6	10
Разом		106	180

5.5. Індивідуальні завдання

1. Підготувати і провести інтерв'ю на тему «Система дошкільних закладів України сьогодні». Для проведення інтерв'ю необхідно розробити питання (не менше 3-4 питань) і опитати по одному представнику різних вікових категорій (молодь, доослі).

Наприклад:

1. Коли, на вашу думку, слід починати навчання дітей в школі) (з 5, 6, 7 років)?
2. Як ви оцінюєте ефективність діяльності ЗДО в Україні?
3. Чи доцільною є інклюзія в ЗДО?

4. Як ви ставитеся до приватних ЗДО ?

2. Розробити анкету комбінованого типу на довільну тему.
3. Провести дослідження на тему «Мій темперамент».
4. Провести дослідження на тему «Мій характер».
5. Провести дослідження «Мої здібності»

(При проведенні дослідження використовувати вивчені методи дослідження: бесіди, спостереження (самоспостереження), аналіз результатів діяльності, біографічний метод, спеціальні діагностичні методики, тести, анкети).

6. Підготувати творчу роботу на тему 1)«Людина серед людей», використовуючи знання з тем «Відчуття», «Сприймання», «Мислення», «Мовлення», «Уява», «Емоційно-вольова сфера», «Спілкування». 2)творчу роботу «Чому я обрав професію вихователя ЗДО?»
7. Виписати із Словника педагогічних термінів 20 термінів, які найбільш часто вживаються в психології дошкільної освіти.

Теми рефератів

1. Зв'язок психології з іншими науками.
2. Методи вивчення психіки.
3. Роль біологічних і соціальних факторів у формуванні особистості.
4. Формування особистості в процесі цілеспрямованого виховання.
5. Діяльність, її особливості в дошкільному віці.
6. Бар'єри спілкування і можливості їх уникнення.
7. Темперамент і поведінка.
8. Характер і його формування в дошкільному віці.
9. Розвиток здібностей дітей дошкільного віку.
10. Розвиток мислення і мовлення дошкільника.
11. Особливості емоційно-вольової сфери дітей дошкільного віку
12. Роль і значення психології у професійній діяльності вихователя ЗДО.

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: мультимедійна та інтерактивна дошки.

Обладнання: проектор, ноутбук.

Програмне забезпечення: Google Meet, Moodle (Modular Object Oriented Digital Learning Environment), інтерактивні засоби (електронна пошта, комп'ютерні комунікації та відеоконференції).

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Варій М., Терлецька Ю. Психологія. Львів.: Львівська політехніка, 2017.
2. Дуткевич Т. Загальна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2019.
3. Дуткевич Т. Дошкільна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2020.
4. Засекіна Л.В. Основи психології. Київ: Медицина, 2018.
5. Колобич О. Загальна психологія. Львів: Львівська політехніка, 2018.
6. Савчин М.В. Загальна психологія. Київ: Академвидав, 2011.
7. Сергєєнкова О., Столяренко О. Загальна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2019.
8. Слюсарєаський М. Психологія. Львівська політехніка, 2019.

Додаткова література

1. Баклицький І.О. Психологія праці. Київ: Знання, 2008..
2. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія. Вступ до спеціальності. Київ: Центр учбової літератури, 2010.
5. Дуткевич Т. Дитяча психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2019.

4. Кузікова С.В. Основи психокорекції. Київ: Академвидав, 2012.
5. Кулініч І.О. Психологія управління : Київ: Знання, 2010
6. Максименко С. Д., Солов'єнко В. О. Загальна психологія. Київ: МАУП, 2009.
7. Москаленко В.В. Психологія соціального впливу. Київ: Центр учбової літератури, 2007.
8. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія. Київ: Академвидав, 2010.
- 9.Палій А.А.Диференціальна психологія. Київ:Академвидав, 2010.
10. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи. Практикум. «Каравела». 2008.
11. Психологічна енциклопедія / Автор-упорядник О.М. Степанов. Київ: Академвидав, 2006.
12. Сергєєнкова О., Столяренко О. Вікова психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2020.
13. Степанов М. Педагогічна психологія. Київ: Академвидав, 2011.
14. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки. Київ: Академвидав, 2006.
15. Ткалич М.Г. Гендерна психологія. Київ: Академвидав, 2011.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Електронний репозитарій ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-it/dspace>. (дата звернення: 15.06.2024).
2. Методичний матеріал. URL: <http://www.metodportal.net> (дата звернення: 15.06.2024).
3. Наукова бібліотека ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>. (дата звернення: 14.06.2024).
4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 15.06.2024).
5. Сайт електронного навчання ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <https://e-learn.uzhnu.edu.ua/> (дата звернення: 15.06.2024).

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)